

Ook in enkele andere gemeenten komt een Servetstraat voor: Rhenen, Schoonhoven, en een Servetsteeg in Heerenveen, maar ook daar weet men geen verklaring van de naam te geven. De Servetsteeg in Amsterdam-C „is vermoedelijk een verbastering van Revet- of Ravetsteeg. Revet, Ravet of Rabat betekent Kaatsbaan. Reeds in 1470 wordt op de O.Z. Voorburgwal, op den hoek van deze steeg, een kaatsbaan vermeld. Tot in de 18e eeuw wordt de oorspronkelijke naam gebruikt, terwijl daarnaast reeds in de eerste jaren der 17e eeuw, het verbasterde Servetsteeg voorkomt”⁷⁾. Als toevallig de amsterdamsche Servetsteeg eens in de utrechtse archieven aangetroffen wordt, blijkt ze ook nog anders ver vormd te kunnen zijn: „seeckere huysinge ende erve . . . tot Amsterdam op den hoek van het Serveth anders genaempt het Heerenveth steechgen”⁸⁾.

v. C.

⁷⁾ A. M. van Gelder, Amsterdamsche straatnamen geschiedkundig verklaard. Amst. 1913, blz. 125.

⁸⁾ Gem. archief, notaris N. de Cruyff, 13 mei 1654.

AMERSFOORT OF RHENEN?

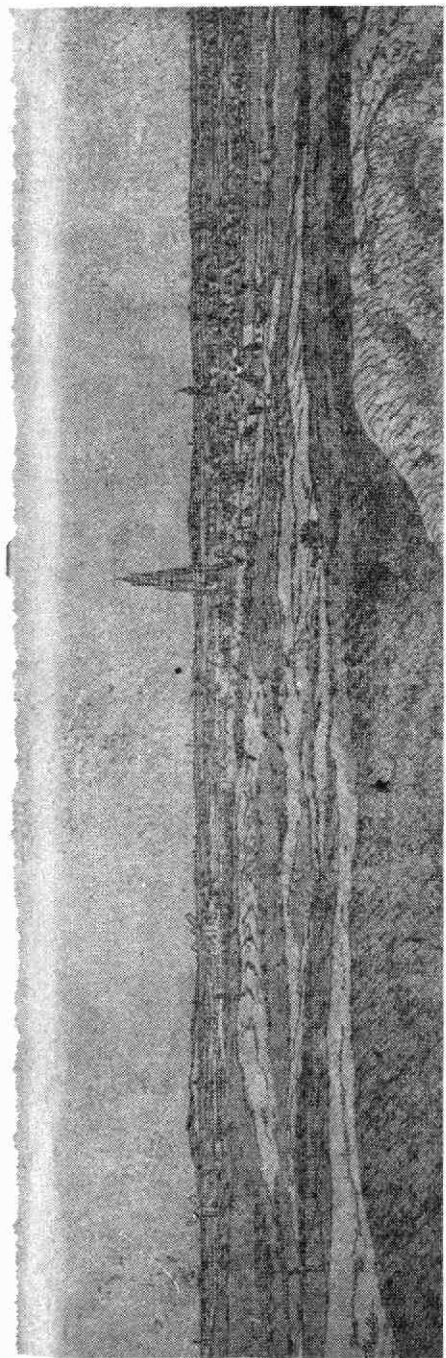

Wie al geruime tijd het maandblad van Oud-Utrecht leest, zal zich wellicht herinneren dat onder het kopje „Amersfoort of Rhenen?” in 1957 enkele artikeltjes zijn geplaatst, geschreven door de heer S. W. Melchior te Hoewelaken, voordien vele jaren inwoner van Amersfoort en kenner van de historie dezer stad, inzonderheid van de topografie van Amersfoort.

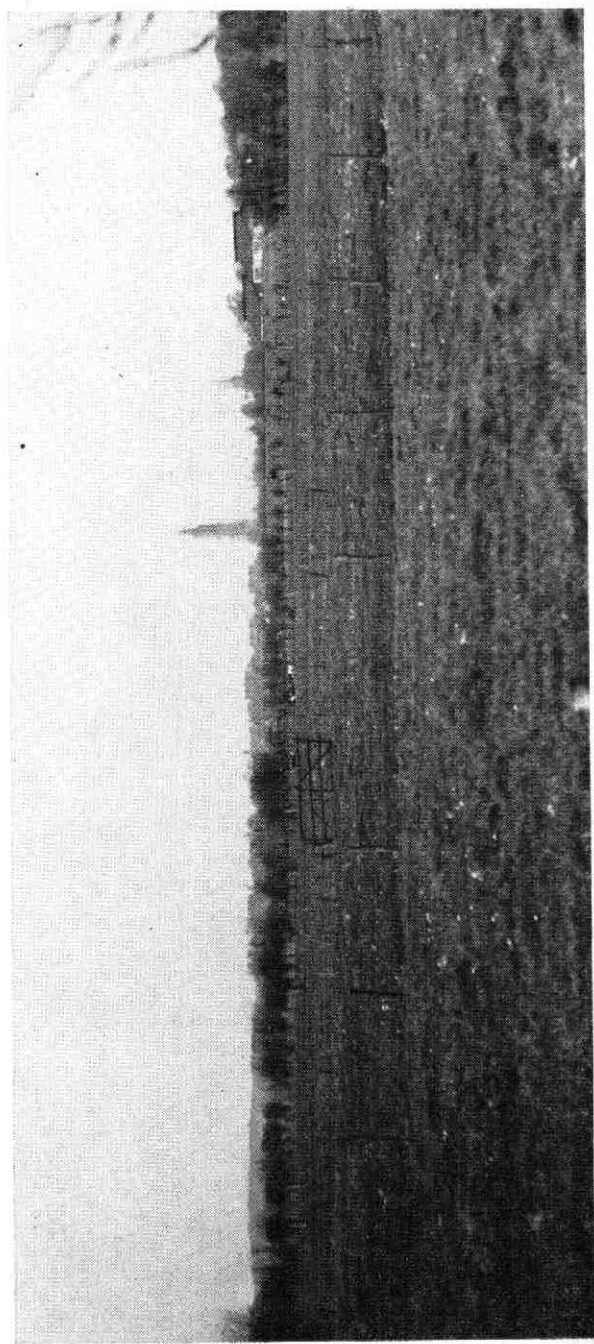
Indertijd trof de heer Melchior in 's Rijks Prentenkabinet, verbonden aan het Rijksmuseum te Amsterdam, een ets van Hercules Seghers (1589—1639) aan, voorstellende een gezicht op Amersfoort. Duidelijk herkenbaar is de Lievevrouwetoren met rechts daarvan het spitsje van de St. Joriskerk. Links van de O.L.V.-toren is tegen de achtergrond het relief van de Amersfoortse berg zichtbaar. Het kan niet missen: dit is een gezicht op Amersfoort. Helaas had de ets als onderschrift: Rhenen.

Verschillende pogingen van de heer Melchior om deze aanduiding te veranderen (niet uit chauvinisme maar om een topografische vergissing uit de wereld te helpen) mochten niet baten. De toenmalige directeur van 's Rijks Prentenkabinet wilde wel toegeven dat de torens van Amersfoort en Rhenen gelijkens vertonen - dat was overigens geen nieuws - maar hij verklaarde nadrukkelijk: „Daar het werk van deze bijzondere meester sedert lang nauwkeurig is bestudeerd, bestaat er voor ons niet de minste twijfel omtrent de juistheid van deze benaming”.

De heer Melchior liet daarna als bewijsstuk (in 1938) een foto nemen van Amersfoort, en wel vanaf het punt waar Seghers drie eeuwen tevoren zijn ets had gemaakt, namelijk aan de Hessenweg nabij de Kopermolenbrug. Wij drukken zowel de reproductie van Segher's ets als de foto hierbij af. Hoewel alle tot oordelen bevoegde personen onmiddellijk toegaven dat dit Amersfoort en niet Rhenen moest zijn (de situatie

Amersfoort, ets van Seghers

Amersfoort, foto uit 1938

op de ets was in Rhenen nergens te reconstrueren), liet bovengenoemde directeur zich niet overtuigen.

Hoe noodlottig zulke fouten zijn bleek in de zomer van 1965 toen Openbaar Kunstbezit een reproductie van Seghers' ets verschaftte met het onjuiste onderschrift. Ir. J. D. M. Bardet herinnerde zich bij het ontvangen van deze reproductie de oppositie van de heer Melchior. Hij adviseerde deze om bij de nieuwe directeur van 's Rijks Prentenkabinet nog eens een poging te wagen tot correctie van de titel. Deze directeur, de heer K. G. Boon, nam de hele zaak door en gaf daarna ronduit toe dat de heer Melchior gelijk had. Niet Rhenen maar Amersfoort is - althans in deze ets - door Seghers afgebeeld. „Ik kan u verzekeren dat de prent van Seghers door ons in het vervolg als een Gezicht op Amersfoort zal worden geciteerd”, schreef hij.

Ook Openbaar Kunstbezit zegde een correctie toe. Daarmee is deze aangelegenheid tot een goed einde gebracht. De heer Melchior ziet zijn gedocumenteerd verzet geheel gehonoreerd.

H. de J.

KLEINE MEDEDELINGEN

FLORA EN FAUNA VAN DE GRACHTEN

De restauratie van de werfmuren langs de utrechtse grachten, waarvan wij de voortgang met dankbaarheid waarnemen, heeft niet enkel voordeel. Dat begrepen wij na lezing van het geschriftje over de grachten, samengesteld door leden van de Christelijke Jeugdbond van Natuurvrienden, afdeling Utrecht.

Men is in die kring op het denkbeeld gekomen om eens na te gaan welke plantengroei te bespeuren valt aan de oude werfmuren. Van het resultaat sta je te kijken! Niet minder dan honderd plantensoorten - waarvan zestig procent zeldzaam - werden geregistreerd op de werven, terwijl langs de muren circa vijftig variaties groeiden. Terloops staan vijftien soorten bomen genoteerd en ongeveer evenveel variëteiten vogels. Aan het tellen van insectensoorten was niet te beginnen. Wat de vissen betreft: palingen en rietvoorns komen geregeld in het grachtwater voor.

Een en ander staat met tekeningen in bovengenoemd (gestencild) geschriftje te lezen. En nu begrijpt men ook dat de restauratie van de werfmuren op dit punt nadelig is. Veel vegetatie verdwijnt daardoor. Bij een eerder onderzoek (1959) trof men bij voorbeeld zestien soorten varens langs de grachten aan; dit is inmiddels (medio 1964) teruggelopen tot zes.

Wij kunnen dit initiatief bijzonder waarderen aangezien het, zij het langs een andere weg, de liefde voor de oude stad bij jongeren vermeerderd. Men heeft namelijk niet volstaan met een zakelijke opsomming, maar er is ook een historisch overzicht betreffende de grachten in opgenomen, terwijl voorts de oorzaken van de rijke plantengroei worden aangegeven.

OORLOG TUSSEN HOLLAND EN UTRECHT

Ds. M. Groenenberg schrijft in Hervormd Utrecht van 14 januari 1966:

De burgemeester van Utrecht heeft gezegd, dat het het beste was, dat het Gooi bij de provincie Utrecht zou worden gevoegd. Als je op de kaart kijkt, is daar veel voor te zeggen. Nu is het Gooi maar een rare uitschieter van Noord-Holland in oostelijke richting. Een smalle landstrook verbindt ze. Maar hoe anders is het met Utrecht. Dat vindt in het Gooi een fraaie en natuurlijke afronding van zijn gebied. Er zou een vanzelfsprekender grens ontstaan. Ja, ik sta achter de gedachte van onze burgemeester. Maar hoe gelukkig, dat we in het jaar 1966 leven